

Nr 85.

Godkänd av första kammaren den 19 mars 1920.

Godkänd av andra kammaren den 19 mars 1920.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av väckt motion om ändrad lydelse av §§ 25—27 i förordningen om landsting.

(Konstitutionsutskottets utlåtande nr 4.)

Till Konungen.

I en inom riksdagen väckt motion, nr 9, av herr Hage, hemställes, att riksdagen för sin del måtte antaga följande:

Lag om ändrad lydelse av §§ 25—27 i förordningen om landsting den 21 mars 1862.

Härigenom förordnas, att §§ 25—27 i förordningen om landsting den 21 mars 1862 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 25.

Vid varje lagtima landstings första sammanträde företages upprop av samtliga valkretsarna i länet, därvid de utsedda ombuden skola sina fullmakter förete. Framställes anmärkning mot ombuds behörighet att i landstingen taga inträde, äga de landstingsmän, vilkas fullmakter godkända blivit, att, efter fulländat upprop, däröver besluta; och må över sådant beslut klagan ej föras.

§ 26.

Sedan granskning av fullmakterna på sätt § 25 föreskriver ägt rum, utser landstinget bland tingets ordinarie ledamöter en ordförande och en vice ordförande för tiden intill nästa lagtima sammankomst.

Upphör under nämnda tid ordföranden och vice ordföranden att vara landstingaman, upphör jämväl befattningen som ordförande eller vice ordförande.

§ 27.

Den landstingsman, som bevisat de flesta landstingen, eller, där två eller flera landstingsmän deltagit i lika många landsting, den av dem, som är till levnadsåren äldst, förer ordet till dess ordförande blivit vald. Inträffar under mötet samtidigt förfall för både ordförande och vice ordförande, utses under enahanda ordförandeskap en av landstingets ordinarie ledamöter att tjänstgöra som ordförande till dess förfallet upphört.

Vid samtidigt förfall för både ordförande och vice ordförande under den tid, då landstinget ej är samlat till möte, skall ovannämnda äldste ledamot tjänstgöra som ordförande, till dess förfallet upphört.

Därest under tiden mellan landstingets lagtima sammanträden ordförande avgår eller hans befattning eljest upphör, skall vice ordföranden tjänstgöra som ordförande intill nästa lagtima sammankomst. Skulle under samma tid jämväl vice ordföranden avgå eller hans befattning upphöra, skall bemälda äldste ledamot tjänstgöra som ordförande.

Konungens befallningshavande kallar äldste ledamot till tjänstgöring, varom ovan stadgat är.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1920.

Förslag om rätt för landsting att själft utse ordförande hava framförts i riksdagen vid flera tillfällen, nämligen 1850, 1870, 1906, 1912, 1913, 1914 och 1916. De motiv, som förebragts mot den föreslagna reformen och hittills hindrat densammans genomförande, äro huvudsakligen av praktisk natur. Desamma finnas utförligt angivna i lagutskottets utlåtande nr 32 vid 1906 års riksdag, varest särskilt framhålles, att landstingets ordförande i god tid före tingets sammanträde borde taga kännedom om vad därvid skall förekomma och att detta nödvändiggjorde hans utnämning på förhand av utanför tinget stående myndighet. Därjämte påpekade utskottet, att även mellan landstingens sammanträden en ordförande måste finnas och att därför, om denne skulle väljas av landstinget, sammankal-

lande av urtima landsting för utseende av efterträdare till avgången ordförande kunde nödvändiggöras; även för undvikande av dylika valsammanträden med åtföljande kostnader och olägenheter borde, ansåg utskottet, rätt att tillsätta ordförande stanna hos Kungl. Maj:t. Lagutskottets mening delades av bägge kamrarna. Detta lagutskottets utlåtande återopas, då frågan nästa gång, vid 1912 års riksdag, kom före, av konstitutionsutskottet i dess utlåtande nr 25 och torde sammanfatta de skäl, som främst framförts mot förslagen om förändring av hithörande bestämmelser i av motionen angiven riktning. Resultatet av frågans behandling vid 1912 års riksdag blev emellertid i så måtto ett annat, att andra kammaren denna gång förordade en skrivelse till Kungl. Maj:t i motionens syfte.

Vid 1913 års riksdag kom frågan åter före, då genom en kungl. proposition med förslag av ordagrant samma innehåll som det i förevarande motion framlagda. I det förslaget bifogade yttrandet av vederbörande departementschef upptogs de i de nämnda utskottsutlåtandena anförda betänkligheterna till bemötande, varjämte i förslaget inrycktes vissa bestämmelser, som avsågo att fullständigt undanröja de praktiska olägenheter, som genom den föreslagna reformen annars kunnat tänkas hava uppkommit. Vad först beträffar anmärkningen, att ordföranden i landstinget före dettas sammanträde borde taga kännedom om vad därvid skulle förekomma och att detta skulle nödvändiggöra utnämning på förhand, framhölls av departementschefen, att »ej endast ordföranden utan även övriga ledamöter av landstinget (särskilt blivande utskottsordförande) torde vara nödsakade att före tingets sammanträde sätta sig in i de ärenden, som skola förekomma» och att »även om det överlämnas åt landstinget att utse ordförande, anledning saknas antaga, att icke landstinget genom att omvälja den ordförande, som visat sig för uppdraget skickad, komme att i regel söka undvika de möjliga olägenheter täta ombyten av ordförande tilläventyrs skulle medföra». Därjämte föreslogs en förändring av § 32 i landstingsförordningen, varigenom ökad garanti skulle givas för att inkomna framställningar i god tid före landstingets sammanträde tillhandahölles landstingets ledamöter, som alltså alla skulle kunna få tillfälle att på förhand sätta sig in i förevarande frågor.

Vad åter beträffar de i omförmälda utskottsutlåtanden framställda erinringarna om att även mellan landstingets sammanträden en ordförande måste finnas, föreslogs i det kungl. förslaget bestämmelser, genom vilka garanterades, att, utan att några sammanträden mellan de ordinarie landstingen bleve behöfliga, luckan efter en avgången ordförande alltid skulle

kunna fyllas. Det föreslogs nämligen införandet i § 27 av stadganden, enligt vilka vid förfall för eller avgång av ordförande, under den tid, landstinget ej är samlat, vice ordföranden skulle tjänstgöra som ordförande, eller, om även vice ordföranden finge förfall eller avginge, den landstingsman, som bevisat de flesta landstingen, eller, där två eller flera landstingsmän deltagit i lika många landsting, den av dem, som är till levnadsåren äldst.

Detta Kungl. Maj:ts förslag tillstyrktes av konstitutionsutskottet vid 1913 års riksdag i dess utlåtande nr 25, under framhållande av att de förut förebragta praktiska skälen mot landstings rätt att självt utse ordförande genom de i propositionen ifrågasatta anordningarna syntes undanröjda. Utskottets hemställan bifölls av andra kammaren men avslogs av den första, varmed den föreslagna reformen alltså även denna gång gick om intet; däremot genomfördes i § 32 de av Kungl. Maj:t föreslagna förändringarna, varigenom avsågs att bereda tillfälle för varje landstingsman att i god tid före landstingets sammansräde sätta sig in i förevarande frågor. Då förslag om landsting att själft utse ordförande 1914 och 1916 genom motioner ånyo förelades riksdagen, blev resultatet likaledes negativt, i det att de båda kamrarna stannade i olika beslut.

Då föreliggande motion om ändring i §§ 25—27 i landstingsförordningen ordagrant återger det i 1913 års kungl. proposition framlagda förslaget, anser sig riksdagen i fråga om de tidigare framställda praktiska betänkligheterna mot rätt för landsting att själft utse ordförande, kunna hänvisa till vad som blivit anfört i det till Kungl. Maj:ts proposition nr 185 vid 1913 års riksdag fogade utdraget av protokollet över civilärenden den 4 april 1913 och konstitutionsutskottets utlåtande nr 25 vid samma riksdag. Med hänsyn härtill och då enligt riksdagens mening det måste anses önskligt, att även i fråga om landstingen den princip genomföres, som alltmera trängt igenom i fråga om offentliga beslutande församlingar, nämligen att de tillerkännas rätt att själva utse de personer, som skola leda deras förhandlingar, får riksdagen anmäla att riksdagen för sin del antagit följande:

Lag om ändrad lydelse av §§ 25—27 i förordningen om landsting den 21 mars 1862.

Häri genom förordnas, att §§ 25—27 i förordningen om landsting den 21 mars 1862 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 25.

Vid varje lagtima landstings första sammanträde företages upprop av samtliga valkretsarna i länet, därvid de utsedda ombuden skola sina full-

makter förete. Framställs anmärkning mot ombuds behörighet att i landstinget taga inträde, äga de landstingsmän, vilkas fullmakter godkända blivit, att, efter fulländat upprop, däröver besluta; och må över sådant beslut klagan ej föras.

§ 26.

Sedan granskning av fullmakterna på sätt § 25 föreskriver ägt rum, utser landstinget bland tingets ordinarie ledamöter en ordförande och en vice ordförande för tiden intill nästa lagtima sammankomst.

Upphör under nämnda tid ordföranden eller vice ordföranden att vara landstingsman, upphör jämväl befattningen som ordförande eller vice ordförande.

§ 27.

Den landstingsman, som bevistat de flesta landstingen, eller, där två eller flera landstingsmän deltagit i lika många landsting, den av dem, som är till levnadsåren äldst, förer ordet till dess ordförande blivit vald. Inträffar under mötet samtidigt förfall för både ordförande och vice ordförande, utses under enahanda ordförandeskap en av landstingets ordinarie ledamöter att tjänstgöra som ordförande till dess förfallet upphört.

Vid samtidigt förfall för både ordförande och vice ordförande under den tid, då landstinget ej är samlat till möte, skall ovannämnda äldste ledamot tjänstgöra som ordförande, till dess förfallet upphört.

Därest under tiden mellan landstingets lagtima sammanträden ordförande avgår eller hans befattning eljest upphör, skall vice ordföranden tjänstgöra som ordförande intill nästa lagtima sammankomst. Skulle under samma tid jämväl vice ordföranden avgå eller hans befattning upphöra, skall bemälda äldste ledamot tjänstgöra som ordförande.

Konungens befallningshavande kallar äldste ledamot till tjänstgöring, varom ovan stadgat är.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1920.

Stockholm den 19 mars 1920.

Med undersätlig vördnad.
